

Høringsnotat

Ny forskrift om midlertidige regler for utdanningsstøtte som følge av utbruddet av covid-19

og

forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte

Juni 2020

1. Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til ny forskrift om midlertidige regler for utdanningsstøtte som følge av utbruddet av covid-19, og forslag til forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte.

For å skjerme studenter og elever i utlandet for negative økonomiske konsekvenser av tiltak for å motvirke spredning av koronaviruset, foreslår Kunnskapsdepartementet at retten til lån og stipend høsten 2020 gjelder som normalt, selv om det ikke vil være mulig å reise til studiestedet i starten av semesteret. Forslaget er en videreføring av tilpasningene av utdanningsstøtteordningen for våren 2020 til situasjonen med utbrudd av koronavirus.

Videre foreslår departementet at studenter i utlandet som er i sitt 16. og siste semester med rett til lån og stipend våren 2020, og som ble forsinket våren 2020 på grunn av covid-19-pandemien, får rett til lån og stipend i ett semester ekstra for å fullføre utdanningen sin.

2. Bakgrunn

Hverdagen til mange studenter i utlandet ble påvirket av tiltakene for å motvirke utbruddet av covid-19. På bakgrunn av reiseråd fra norske myndigheter og råd fra egen utdanningsinstitusjon i Norge eller i utlandet har mange studenter i utlandet valgt å reise hjem til Norge. Departementet fastsatt 3. april 2020 forskrift om regler for utdanningsstøtte for 2019–2020 som følge av utbruddet av covid-19, som supplerer forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2019–2020. Forskriften gir noen unntak fra regler som kan være til hinder for å fullføre utdanning i situasjonen med utbrudd av covid-19: studenter i utlandet får beholde utbetalt lån og stipend selv om utdanningen for eksempel blir tilbudt nettbasert for en kortere periode, og midlertidig flytting til foreldrene påvirker ikke retten til stipend.

Mange studenter er i gang med en utdanning de skal tilbake til, samtidig som nye studenter og elever ønsker å starte utdanning i utlandet det kommende studieåret. Tiltakene som har blitt innført for å motvirke utbruddet av covid-19 innebærer at det fremdeles vil være reiserestriksjoner ved semesterstart, eller på det tidspunktet studenten må bekrefte skolepengeinnbetaling. Det betyr at unntakene innført våren 2020 videreføres høsten 2020 for at studenter og elever i utlandet kan komme i gang med utdanningen sin.

Tiltak som ble innført for å motvirke utbruddet av covid-19 kan for noen studenter i utlandet ha skapt utfordringer med eksamensavvikling våren 2020. På lik linje med studenter i Norge, antar vi likevel at de fleste studentene i utlandet har fått tilbud om å ta eksamen. Stengte grenser og læresteder kan derimot ha ført til at enkelte studenter som tar hele utdanningen i utlandet, ikke har fått tatt eksamen denne våren. Retten til lån og stipend er begrenset til åtte år. Studenter i utlandet som er i sitt 16. og siste semester med rett til lån og stipend og som har blitt forsinket våren 2020 på grunn av tiltak for å motvirke utbruddet av covid-19, kan dermed få problemer med å fullføre utdanningen. Det er derfor behov for regelverkstilpasninger for at disse studentene skal kunne fullføre utdanningen sin.

3. Departementets vurderinger og forslag

Videreføring av tilpasningene av utdanningsstøtteordningene fra våren 2020

For å sikre at studenter og elever kan følge normal studieprogresjon til tross for at mange ikke vil kunne reise til lærestedet ved semesterstart høsten 2020, vil læresteder i utlandet trolig gjøre tilpasninger i undervisningen slik at studenter og elever kan følge utdanningen nettbasert eller

samlingsbasert, med mulig normalisering av undervisningssituasjonen etter hvert. I en slik situasjon er det viktig at økonomien er forutsigbar, og departementet har lagt vekt på dette ved tilpasning av utdanningsstøtteordningen for høsten 2020 til utbruddet av koronavirus.

Etter gjeldende rett i forskrift om utdanningsstøtte § 25 første ledd bokstav a må utdanning i utlandet være stedbasert for å gi rett til lån og stipend. Med dette menes at utdanningen bare kan gjennomføres ved fysisk oppmøte på studiestedet. Departementet vurderer at det fortsatt er nødvendig å legge til rette for at studenter og elever ikke mister rettigheter til lån og stipend fordi de ikke kan være på studiestedet ved semesterstart, men følger utdanningen nettbasert eller samlingsbasert i en periode. Departementet foreslår derfor at nettbaserte eller samlingsbaserte tilpasninger for utdanninger i utlandet som ellers oppfyller kravet om å være stedbasert, tillates høsten 2020 dersom utbruddet av covid-19 er årsaken til tilpasningene.

Retten til lån og stipend til reiser for utdanning i utlandet forutsetter at søkeren faktisk reiser til studiestedet, selv om dette ikke er et eksplisitt vilkår etter forskrift om utdanningsstøtte § 64, § 65 og § 92. Departementet vurderer at det er sannsynlig at mange søkere får reise til studiestedet i løpet av høsten 2020, og derfor kommer utbetalingen til å foregå som normalt.

I tillegg foreslår departementet å videreføre det midlertidige unntaket fra kravet om at søkeren ikke kan bo i foreldrehjemmet etter vilkårene i gjeldende forskrift om utdanningsstøtte § 3 for å ha rett til utdanningsstipend, borteboerstipend, lån og stipend til reiser og lån til elever over 18 år som tar videregående opplæring med ungdomsrett. Dette skal gjelde for søkere som tar utdanning i utlandet, men som må starte semesteret med å bo hjemme hos foreldrene i påvente av å få reise til lærestedet.

På bakgrunn av at det er uklart når og om studenter og elever får reist til studiestedet i utlandet i høst, foreslår departementet at tilpasningene i regelverket gjelder for høstsemesteret 2020, normalt perioden 16. august 2020 til 15. januar 2021. For høst 2020 i land med egne semester- eller studieårsperioder, vil tilpasningene gjelde fra studiestart til semesterets slutt.

Flere land er i gang med normaliseringen etter pandemien, og det er derfor forventet at studenter og elever reiser til studielandet så snart forholdene tillater det. Departementet vil følge nøye med situasjonen og vurdere eventuelle behov for å gjøre tilpasninger av vilkår i utdanningsstøtteordningen for vårsemesteret 2021 på et senere tidspunkt.

Utvidet rett til lån og stipend for studenter i utlandet i sitt 16. og siste semester med rett til lån og stipend våren 2020

Hovedregelen etter gjeldende rett i forskrift om utdanningsstøtte § 70 er at en søker har rett til lån og stipend i inntil åtte år til sammen. Enkelte unntak gjelder for søkere som blir forsinket på grunn av sykdom, fødsel eller at læringsmiljøet eller der studiesituasjonen ikke er tilpasset søkerens nedsatte funksjonsevne. Departementet vurderer at det er en risiko for at studenter i utlandet, som våren 2020 var i sitt 16. og siste semester, kan ha blitt forsinket i utdanningen sin på grunn av tiltakene som ble innført for å motvirke utbruddet av covid-19. Derfor foreslår departementet et unntak fra maksimumsgrensen slik at disse studentene får rett til lån og stipend i ett semester ekstra for å fullføre utdanningen sin.

Unntaket gjelder så lenge det er studenter som var i sitt 16. semester med lån og stipend våren 2020, som ble forsinket uten å kunne noe for det på grunn av covid-19-pandemien, og som søker om lån og stipend. Det er et vilkår at pandemien er årsaken til at forsinkelsen oppstod våren 2020. Retten må tre i kraft ved studiestart høsten 2020, men må også følge den aktuelle søkeren inntil vedkommende får brukt den.

En særlig gruppe studenter i utlandet, for eksempel i medisin, kan ha behov for å gå to semestre over grensen på åtte år, dersom de blir forsinket på grunn av pandemien. Disse studentene tar utdanning hvor eksamen tas for hele året om våren. Et helt år går dermed tapt hvis eksamen i inneværende semester faller bort. Departementet foreslår derfor at retten til lån og stipend for studenter som våren 2020 tok en utdanning som var lagt opp med eksamen bare én gang i året, utvides med ytterligere ett semester.

Forslagets avgrensning til å gjelde bare studenter i utlandet som våren 2020 var i sitt 16. semester med rett til lån og stipend, er begrunnet i at disse studentene opplever det mest akutte behovet for å få avklart retten til lån og stipend og deres mulighet til å fullføre utdanningen sin høsten 2020. Studenter i Norge skal ha fått tilbud om å ta eksamen ved lærested i Norge, og utvidelsen gjelder ikke for denne gruppen. Departementet følger nøye med situasjonen når det gjelder andre grupper som kan bli forsinket i utdanningen sin på grunn av covid-19-pandemien og vil foreslå regelverksendringer dersom nødvendig.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Å tillate nettbaserte og samlingsbaserte tilpasninger for utdanninger som i utgangspunktet er stedbasert og å gi midlertidig unntak fra bokrav utenfor foreldrehjemmet har ikke budsjettkonsekvenser. Tiltakene innebærer ingen utvidelse utover dagens rett til lån og stipend for denne gruppen studenter og elever.

Forslaget om en utvidelse av åtteårsgrensen for studenter i utlandet som er i sitt 16. semester med rett til lån og stipend våren 2020 og som ble forsinket våren 2020 på grunn av pandemien, har budsjettkonsekvenser. Våren 2020 er det 200 studenter i utlandet som er i sitt 16. semester med rett til lån og stipend. De fleste studentene får tatt eksamen våren 2020, og det er ikke kjent hvor mange som risikerer å bli forsinket på grunn av tiltak for å motvirke covid-19. Det anslås en kostnad på opp mot 1,6 mill. kroner i 2020 for å ivareta at denne gruppen får utvidet rett til lån og stipend for å fullføre.

Forskrift om utdanningsstøtte endres slik at tiltaket om utvidet rett til lån og stipend utover åtte år får effekt fra studiestart høsten 2020, selv om forslag til bevilgning ikke kan legges frem for Stortinget før nysaldering for 2020.

Utkast til forskrift

Forskrift om midlertidige regler for utdanningsstøtte som følge av utbruddet av covid-19

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet x. juni 2020 med hjemmel i lov 3. juni 2005 nr. 37 om utdanningsstøtte (utdanningsstøtteloven) § 4 og § 5

§ 1 Virkeområde og formål

Forskriften gjelder søkere som er omfattet av forskrift 15. april 2020 nr. 798 om utdanningsstøtte. Forskriften skal motvirke negative økonomiske konsekvenser av utbruddet av covid-19.

§ 2 Anvendelse

Reglene i forskrift 15. april 2020 nr. 798 om utdanningsstøtte gjelder med de tilpasningene som følger av denne forskriften.

§ 3 Unntak fra krav om stedbasert utdanning i utlandet

Kravet i forskrift 15. april 2020 nr. 798 om utdanningsstøtte § 25 første ledd bokstav a gjelder ikke dersom en utdanning som normalt er stedbasert, tilbys nettbasert eller samlingsbasert høsten 2020 på grunn av utbruddet av covid-19.

§ 4 Midlertidig flytting til foreldrehjemmet ved utdanning i utlandet

En søker som bor midlertidig i foreldrehjemmet høsten 2020 på grunn av utbrudd av covid-19 regnes ikke som å bo sammen med foreldrene etter forskrift 15. april 2020 nr. 798 om utdanningsstøtte § 51, § 64, § 65, § 67, § 76 og § 92, dersom søkeren tar en utdanning som oppfyller vilkårene i § 25.

§ 5 Ikrafttredelse og varighet

Forskriften trer i kraft straks.

Forskriften gjelder til 1. mai 2021.

[Utkast til forskrift](#)

Forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet x. juni 2020 med hjemmel i lov 3. juni 2005 nr. 37 om utdanningsstøtte (utdanningsstøtteloven) § 5

I

Forskrift om endring i forskrift om utdanningsstøtte skal lyde:

Ny § 70 a *Antall år med lån og stipend ved forsinkelse i utdanning i utlandet våren 2020 på grunn av utbruddet av covid-19*

Denne bestemmelsen gjelder så lenge det er søkere som oppfyller vilkårene i andre og tredje ledd.

Lån og stipend kan gis i ett semester utover grensen på 8 år i § 70 første ledd til søkere i utdanning i utlandet som våren 2020 var i sitt 16. semester med rett til lån og stipend, og som ble forsinket i utdanningen våren 2020 på grunn av utbruddet av covid-19.

Retten til lån og stipend utvides med ett semester utover grensen i andre ledd dersom søkeren våren 2020 tok en utdanning som var lagt opp med eksamen bare én gang i året.

II

Forskriften trer i kraft straks.